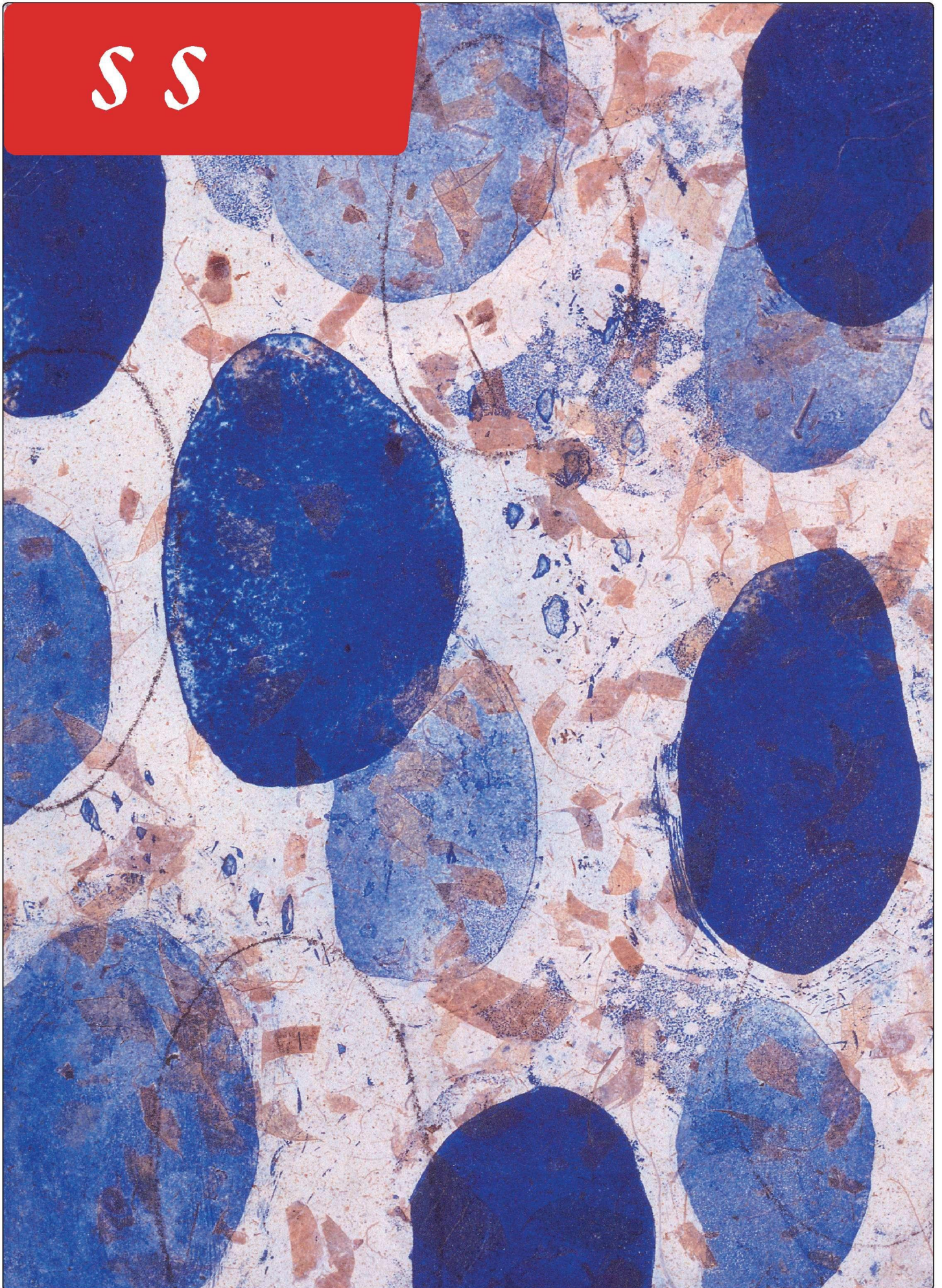

SS

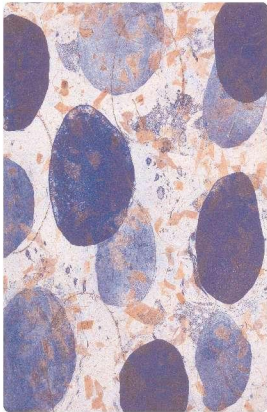
EL FOC I L'AIGUA

Quan repassàvem Es Saig de juny de 1989 per comentar-ne les notícies a la secció “Fa vint anys”, ens hem trobat que l’editorial duia aquest mateix títol. I és que fa vint anys quan arribava l’estiu era gairebé obligat parlar d’aquests dos fenòmens; a hores d’ara, sortosament, ja no ho és tant.

Comencem amb l’aigua: fa vint anys no s’havien començat encara les obres per proporcionar al poble el servei d’aigües brutes i netes; hi havia unes seccions del poble que gaudien d’un incert i precari servei d’aigua, més o manco potable i més o manco legal, subministrat per uns pous particulars que garantien el seu producte segons com de generoses fossin les pluges de l’any, amb freqüents restriccions. Moltes cases s’havien de valer de les seves cisternes i dels camions transportadors d’aigua que tot el dia voltaven pel poble. És evident que en aquest punt les millores, de llavors ençà, són inqüestionables: l’Ajuntament, o el Servei d’Aigües o com es digui, té uns pous propis, una canalització, uns dipòsits, en definitiva una infraestructura solvent que assegura la provisió d’aigua necessària per al consum. Convé recordar que el canvi ha estat gros, que ara no passam pena com abans, però també convé recordar que l’aigua és un bé que s’ha d’apreciar i s’ha de consumir amb mesura, molt racionalment.

L’altre tema d’aquell editorial era el foc, els incendis estiuenes als nostres camps i garrigues. Cada estiu són notícia incendis que cremen centenars o milers d’hectàrees de pinar, i és que el foc, tal com ens recorda la Bíblia (Proverbis, 30, 15-16), és una de les quatre coses insaciables, que mai diuen prou. Hem avançat en la precisió d’aquest perill en aquests darrers vint anys? Evidentment, sí. La majoria d’incendis (gairebé tots) que es produeixen obceixen a dos motius: imprudència o intencionalitat. Per corregir el primer factor hi ha actualment unes normes molt estrictes que han frenat actes poc o molt irresponsables; poca gent s’exposa a partir de l’1 de maig a cremar una vorera o un caramull de llenya prop d’una garriga, perquè el servei de detecció és prou eficient i les multes que et poden caure fiblen. Eliminada aquesta font d’incendis, queda el risc dels piròmans, més difícil de preveure però també més controlat gràcies a les mesures de vigilància; i també s’ha de tenir en compte que els mitjans d’extinció dels bombers han millorat considerablement i sovint permeten evitar la propagació del foc. Però també en aquest punt ens toca no ser imprudents a més de vigilar.

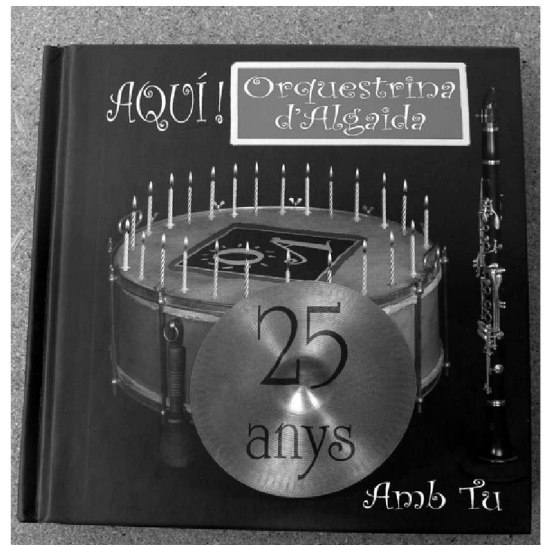
En fi, a vegades ens hem plantejat si en molts d’aspectes avançam o reculam. És bo comprovar que, en els dos temes que hem tractat, l’avanç ha estat important en el transcurs dels darrers vint anys.

LA NOSTRA PORTADA

Gravat en aiguatinta i vernís tou de la suite “u de u”.
 Autor: **Ricard Martínez Pinyol**

Nota de la Redacció: Dissabte dia 31 de març l’Orquestrina d’Algaida oferí un gran concert a la Plaça per tal de commemorar el seu 25è aniversari. Per l’escenari desfilaron la majoria de components que han integrat el grup al llarg d’aquest quart de segle d’existència. Per aquest motiu, i per felicitar el conjunt algaidí pels seus èxits, al llarg d’aquest número de la revista us oferim nombroses fotos de l’Orquestrina, tant actuals com antigues. La responsable de l’obtenció de tot aquest material gràfic, així com també del seu muntatge, es na **Jerònia Pou**.

SUMARI

- 02 Editorial
- 04 El temps
- 05 Calaix de sastre
- 06 M'han dit que diuen
- 07 Moviment demogràfic
- 08 Primavera triomfal
- 09 Noticiari de l'Obra Cultural Balear
- 10 El sant del mes
- 11 Sabeu on és
- 12 Notícies de la Regidoria de Cultura
- 15 El racó de la glosa
- 16 Noticiari
- 18 25 Anys de l'Orquestrina
- 20 Ens heu de fer una glosa
- 23 Fa vint anys
- 24 Plana pinera
- 26 Fa anys
- 27 Recerca
- 28 Comunicat del GOB
- 30 Sobre astronomia
- 31 Xerram de natura
- 32 Un tast de la poesia de
Ricard Martínez Pinyol
- 36 Una xerradeta amb...

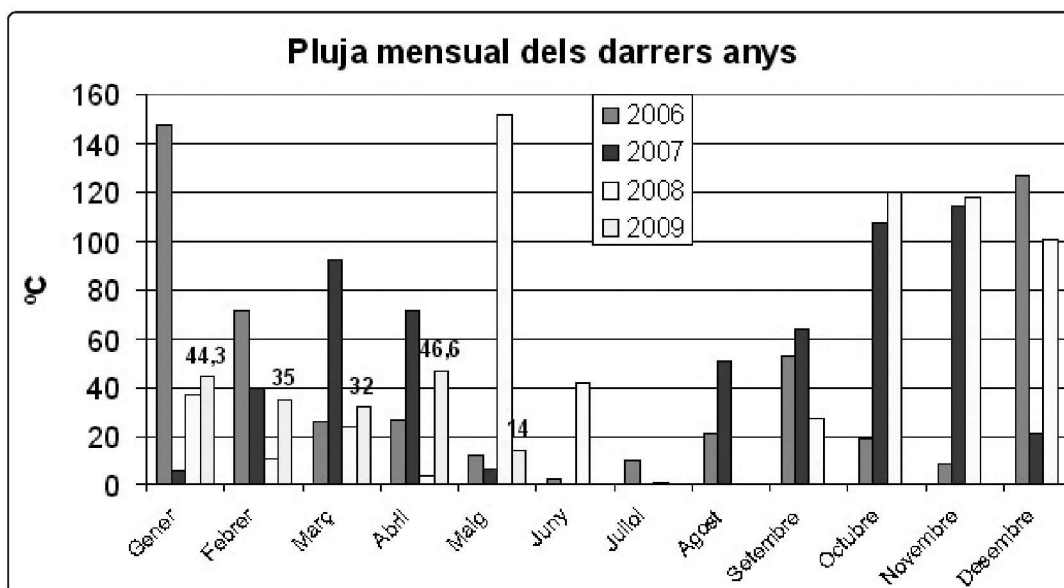
La tercera setmana de maig serà recordada per la calorada que ha fet. Dels dies 21 a 23, de dijous a dissabte, la temperatura va ser exageradament elevada, amb màximes que varen arribar, i qualque dia superar, als 35°C a Algaida.

De fet, dia 21 es va batre el record de temperatura d'un mes de maig a Palma i a Sóller. A Sóller arribaren a 38°C, però el més destacable és que estigueren per damunt els 35° gairebé tot el dia i el vespre estava entorn dels 28°C, cosa que va fer molt mal dormir. La causa d'aquesta temperatura tan alta a Sóller és que quan hi ha vent de xaloc, aquest ha de travessar tota l'illa, s'encalenteix a poc a poc, però per acabar-ho d'arreglar, s'encalenteix molt més quan es veu obligat a pujar i baixar la Serra de Tramuntana. Això fa que arribi foc a la Vall de Sóller i es coneix com efecte Foëhn, que és típic d'àrees de muntanya.

En aquesta època ja sol ser habitual que ens arribin les primeres llengües d'aire càlid provinent del nord d'Àfrica, però no solen ser tan intenses fins al juliol i agost. La bombolla d'aire calent que ens va entrar durant aquests dies tenia una temperatura de 25°C a 1500 metres. Era una massa d'aire molt seca, acompanyada de bastant pols en suspensió i això feia que la visibilitat fos molt reduïda, amb un cel enterbolit i blanquinós. La sensació de basca era molt acusada i, a més, també va fer que tenguéssim un fenomen típic de primavera, la boira marina. Aquesta boira va entrar a diferents zones litorals, i va canviar totalment el temps.

De fet, el maig d'enguany ha estat totalment diferent al de l'any passat, enguany només ha plogut un dia amb 14 litres per metre quadrat, mentre que l'any passat va ploure moltíssim, uns 150 mm i el passat abril, finalment varen ploure 8 dies, que deixaren uns 46 litres per metre quadrat.

Joan Barceló

SENYORA . . . ,
FOTEM!

NO

Ho sap tothom, i era profecia. A Can Borbó, que és tant com dir al regne d'Espanya, hi ha novetat: enguany el Barça ho ha guanyat tot. Puc mal copiar la coneguda ironia dels versos de J. V. Foix en una de les seves nades: "Ho sap tothom, i és profecia./ (...)/ A cal fuster hi ha novetat". Mal copii per recordar la primícia que ja no ho és: que el Barça aquesta temporada ha guanyat tres copes, tres. Cosa que ha omplert de joia milions de persones, especialment el fet d'haver guanyat la tercera. La tercera copa, vull dir, la *Champions*, com s'anomena popularment.

Sí, el Barça ha fet el cim futbolístic a Europa i això ha omplert de joia sincera milions de persones, entre les quals em compt, és clar. I per què? Per què m'ha alegrat aquesta tercera victòria del Barça en pocs dies? Per solidaritat. Perquè vull compartir la meua alegria amb els ciutadans i les ciutadanes (avui toca ser políticament molt correctes) amb els quals compartesc la *Consti*. No diuen que vivim en un estat constitucionalment solidari? Idò, ara, que sé ben cert que hi ha milions de nacionalistes espanyols futbolísticament deprimits a causa dels triomfs del Barça a la Lliga i a la Copa borbònica, em correspon ser solidari amb ells i compartir-hi l'alegria col·lectiva que ens ha provocat el triomf a Europa.

Pens en persones com la senyora Esperanza Aguirre que, en un gest de sinceritat entranyable, ha dit que li feia molta il·lusió que un equip espanyol (es refereix al Barça, no us pensàssiu una altra cosa) s'emporti la copa europea cap a Espanya. Ves per on, jo que em pensava que amb aquesta senyora només hi compartia la Consti esmentada abans, i ara veig que tenim un altre punt en comú: a tots dos ens

alegren les victòries europees barcelonistes. No res, senyora. Sap què li dic? Que sigui per molts anys. Meam si tenim sort i l'any que ve podem brufar junts una altra Champions barcelonista!

Aquests rampells de sinceritat que tenen alguns, quan el vent no els bufa de cara, m'arriben al coret. Em recorda el que va passar l'any 1968, quan a la final de la que aleshores es deia Copa del Generalísimo, hi varen arribar el Barça i el Real Madrid. Les coses es feien sense favoritisme de cap casta i, per tant, el partit es jugava a Madrid. Durant la setmana prèvia al matx, la premsa imparcial va preparar un ambient molt crispat contra el Barça, a qui acusaven d'haver rebut molts de favors arbitrals per poder arribar a la final. Curiosament, el culpable de tot era un àrbitre mallorquí, Antoni Rigo.

A aquell general que comandava tant, li agradava preparar les coses bé, perquè sortissin tal com havien de sortir. Però, per un d'aquells atzars que de tant en tant passen, la piloteta no va voler entrar allà on tocava que entràs, i el Barça va acabar guanyant per 0-1, gràcies a més a un xurro fabulós d'un defensor blanc que va marcar el gol a la seva porteria.

Total, emprenyadura històrica dels madridistes que llençaren centenars de botelles als jugadors blaugranes i feren un bony al mateix trofeu.

El president barcelonista d'aquell temps, Narcís de Carreres, contà en una entrevista que l'empipament pel resultat arribà també a la llotja presidencial: "Un cop Franco va marxar, la dona de Camilo Alonso Vega, ministre de Governació, s'adreçà a Bernabeu i li va dir: *Santiago, hemos perdido. ¡Qué desgracia!*, i el seu marit, veient que jo ho havia escoltat, li va dir: *Felicita al presidente del Barcelona*. Ella, torbada, em digué: *Ah, claro, claro... Le felicito porque... ¡Barcelona también es España, no?* Jo li vaig respondre (fluixet): «Senyora..., no fotem!»

No vos ho creureu, però aquest Sord es pensava que ja havia arribat l'estiu, i que no importava escriure res aquest mes, i estava el més descansat del món, fins que una cridada d'un del Consell de Redacció el va posar "firmes" amb una bona passada... i a escriure s'ha dit. No sé de què, però haurem de complir el contracte. El que passa és que amb la calor que ja ha fet, i tots els "fi de curs" que es fan cada punt, realment sembla que l'estiu ja ha arribat. Com cada any, gairebé totes les activitats de la majoria d'agrupacions o entitats, acaben amb un sopar, berenar o dinar, o sigui, acaben bé, de la millor manera possible d'acabar. Una cosa sí que hem sentit comentar, i és que per sort hi ha aquests comiats de cursos, perquè de les eleccions n'hem sentit a parlar poc, i de menjar als actes electorals, gens ni mica. S'han acabat aquells mítings de principis de la democràcia, en què tots els partits es provaven a veure qui donava més i millor.

El que acaba també és el futbol, de totes les categories, i de les televisions. Durant el curs hem sentit diversos comentaris referents a l'equip de Primera Regional d'Algaida, i hi ha hagut moments en què la cosa anava bé, i d'altres no tant; el que ningú pensava és que el final de lliga fos tan desastrós com ens han dit: els resultats dels darrers diumenges han estat molt negatius, massa. Els aficionats de sempre comenten que cada any hi ha moments crítics, de cansament, de mala sort, de ... del que vulgueu, però pel que hem sentit enguany sembla que es perdrà la categoria, i això és una llàstima. I els més pessimistes parlen de la possible desaparició de l'equip de Regional,... però esperem que siguin falses alarmes. Sembla que els directius, que enguany han estat els pares de jugadors, han fet molta feina, però la sort no ha acompanyat. Durant tot l'any hem sentit comentaris sobre el mal que fa als equips de regional les televisions; fixau-vos que en general no es dona la culpa al Mallorca, sinó a les retransmissions per televisió, i és que enguany realment n'han abusat bastant, no sabem si per entretenir-nos i que no pensem tant en la tan repetida crisi.

Ja hem comentat que enguany no hem sentit parlar gens ni mica de les eleccions europees, que sempre han tingut poc ressò, però crec que mai com enguany. Així mateix es veu que els partit més poderosos han donat instruccions als que els representen al poble, i el dia de començament de campanya aparegueren un parell de pancartes i quatre pósters aferrats als panells de plaça,... i poca cosa més. Si sentim qualche comentari és per tirar pestes dels minuts que constantment les televisions hi dediquen, i que fan practicar el zàping contínuament. És possible que al final s'animi una mica, però no és probable.

Del que sí hem sentit parlar, i molt, és del concert que ha de fer (i que quan llegireu aquest Saig ja haurà fet) l'Orquestrina d'Algaida. Hem sentit que entre els components, sobretot entre els més antics, hi ha molta il·lusió i ganes de tornar-se a trobar amb els companys de fa tants d'anys; però no és només entre ells que hi ha ganes de viure aquesta festa: tot el poble té ganes de sentir-los i ballar al seu so. Segurament el mes que ve en tornarem a parlar.

Amb l'arribada de l'estiu hi ha una sèrie d'activitats que s'aturen, o al manco s'alenteixen molt; entre elles està l'excursionisme, que durant l'hivern està a l'ordre del dia. Ara ve el temps de platja, i si es fa qualche excursió es procura arribar, després de caminar no gaire, a vorera de mar. Bé, així mateix hem sentit parlar d'una paella multitudinària al camp de futbol; i no sabem si la Segona Edat farà qualche berenar o "picnic". El que sí és cert és que a partir d'ara sentirem a parlar de pa amb oli i trempó, s'ha acabat la torrada i porcelles rostides (o no, que fredes també són ben bones).

És hora d'acabar, però no podem deixar de parlar de "l'aparcament" que han fet davant Correus: unes barres d'acer inoxidable, que uns dies estan ocupades per motos, i altres per bicicletes,... i la gent en general no sap en què quedar-se, si motos o bicis. Ah! Ens han dit que diguéssim que la Plaça i els voltants no havien estat mai tan nets, contínuament passa el carretó de neteja aplegant fulles (bé, ara no n'hi ha, de fulles) i plàstics i papers. I, de passada, també ens han comentat que el jardinet de Plaça està "una monada"... el que es demana molta gent és si amb els al·lots petits que hi juguen, aquest estat del jardí durarà molt. El que està clar és que si el jardinet ha d'estar bé i net, és cosa dels pares i mares dels petits que juguen per allà, que no els hi deixin entrar.

I res més, com sabeu, en tornar-nos trobar ja parlarem de les festes de Sant Jaume, segurament ja publicarem el programa i podrem parlar d'innovacions,... o no. Aquests dies de finals de maig, sobretot els dies de més calor, ja hi havia qui demanava l'obertura de les piscines, però sembla que és un poc prest, ja hi serem a temps. Que tingueu un bon final de curs i un bon començament d'estiu. Fins al mes que ve.

UN SORD

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Margalida Vanrell Sastre va morir dia 29 d'abril als 94 anys.

José Cano Perea ens deixà dia 22 de maig a l'edat de 88 anys.

Juana Garcia Martínez morí dia 8 de maig. Tenia 74 anys.

Dissabte 2 de maig.- Començam el mes amb un contundent Madrid-2, Barça-6. Tot el partit vérem un domini total de l'equip blaugrana, un futbol espectacle mai vist, i una calabruixada de gols de l'equip culer. En Rajoy havia pronosticat un 3 a 1 a favor de l'equip espanyol.

Dissabte 9 de maig.-

Cadena Humana per la Llengua de 20.000 militants en defensa de la normalitat d'ús de l'idioma natural, propi i històric d'aquesta terra nostra.

Dimecres 13 de maig.- El Barça guanya la copa del rei d'Espanya en un partidàs contra el Bilbao, que començà amb una manifestació espontània d'independentisme de masses. La Televisió espanyola debades va mirar de censurar la xiulada històrica.

Dissabte 16 de maig. El Barça guanya la lliga de futbol després que la derrota per 3 a 2 del Madrid davant el Vila-real.

Dimecres 20 de maig.- Dia del plet sobre la llibertat d'expressió. L'autoanomenat "periodista más importante de España" va dur a la barra el Lobby per la Independència per suposades "injúries i calúmnies" i, a l'hora de la veritat, fa anques enrere i no s'hi presenta. El Lobby mallorquí en surt absolut i victoriós.

Dissabte 23 de maig.- Acampallengua, amb un èxit multitudinari de mobilització popular, que aplega més de 15.000 joves mallorquins militants entusiastes dels nostres ideals a favor de la llengua i de la cultura en català.

Diumenge 24 de maig. *dBalears* publica que l'Audiència Nacional espanyola resol que el "periodista más importante de España" no té cap piscina a la Costa dels Pins. Segons l'alt tribunal, l'antiga propietària del xalet i el superperiodista signaren un contracte de gestió que no s'avé de cap bolla amb la Llei de costes. La privatització de la piscina se'n va en orris i retorna a l'ús públic i general de tothom. I el mateix dia, Madrid-1 Mallorca-3 a la lliga.

Dimecres 27 de maig. El Barça guanya a Roma la Champions League davant el Manchester United. Es completa el triplet blaugrana. Els partidaris de la reconquesta de la nostra terra per part del nostre poble estam avesats a nedar contra corrent. Per això tenim més paciència que un ase vell. I un cuiro de dos dits de gruixa. Poques vegades que puguem treure pit per tantes de victòries i en tan poc temps. Quina primavera! A alenar fondo i a eixamplar els pulmons, s'ha dit!

Jordi Caldentey

(Reproduït de *dBalears* de dia 30 de maig de 2009)

L'Obra Cultural també vol felicitar l'Orquestrina d'Algaida pel seu 25è aniversari. I ho fa reproduint quatre fotos de l'actuació del grup al nostre local social (que llavors estava ubicat a la Plaça) dia 13 d'octubre de 1984, el dia de la Fira d'aquell any. No vos costarà gens ni mica identificar els músics, ni tampoc els balladors.

La cinquena fotografia correspon a l'excursió del passat mes de maig, al safareig que alimentava l'antiga central elèctrica de Sa Costera.

Activitats previstes per al mes de juny

Dia 21, **excursió** pels termes de Deià i Valldemossa, amb l'itinerari: Son Marroig, Sa Foradada, Es Guix i S'Estaca, on podrem nedar. Sortida a les 9 h de la Plaça amb cotxes particulars.

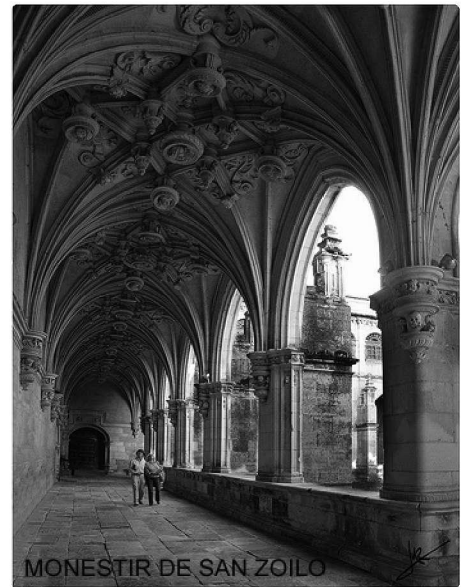
SANT ZOILE (O ZOIL)

No sabem moltes coses d'aquest sant. Totes les fonts coincideixen que era de Còrdova, de família noble, i que havia acceptat plenament el credo cristià. Coincidint amb la persecució que va decretar l'emperador Dioclecià, va arribar a la Bètica, com a governador, un tal Dacià que va intentar convèncer Zoile perquè abjuràs del cristianisme convençut que si aconseguia convèncer-lo seguirien el seu exemple molts de joves que el tenien com a líder. Va intentar guanyar-se'l amb promeses engrescadores, però en veure que no feien gens d'efecte s'enfurismà i manà que l'assotassin i li esquinçassin el cos amb ganxos i fins i tot li obrissin les entranyes amb ganivets. En veure que encara seguia viu contra les lleis de la naturalesa, personalment agafà l'espasa i li tallà el cap.

Sembla que no va ser ell sol a sofrir el martiri, però els martirologis discrepen pel que fa als companys que moriren amb ell, que molts eleven a una vintena. Això degué passar un 27 de juny del 303, dia en què celebrem la seva festa.

Fou enterrat en unes fosses comunes fins que passat l'any 600 a un bisbe de Còrdova, Agapi o Agapit, li fou revelat en somnis el lloc on estava enterrat i així foren identificades les seves restes. El bisbe féu construir una església especialment per guardar el cos del sant, però foren tants els miracles que obrava que de molts llocs demanaren relíquies seves fins al punt que els seus ossos estan molt repartits; sembla que la part més considerable del seu cos anà a parar a Carrión de los Condes (Palència) on hi ha l'església de Sant Zoile, amb claustres renaixentistes, on s'hi troba el seu sepulcre; el trasllat de les seves restes, juntament amb les de sant Fèlix, a aquesta ciutat s'atribueix al comte Fernán Gómez.

El nom Zoil és d'origen grec; precisament du aquest nom un filòsof i historiador grec natural d'Amfípolis del segle IV a. C. Era un sofista famós per les seves crítiques contra Sòcrates, Plató i sobretot Homer, totes negatives, conegudes com a *Notes hipercrítiques*. Com a historiador va escriure una *Història d'Amfípolis* i una *Història del món fins a la mort de Filip*.

MONESTIR DE SAN ZOILO

Un **mapa** és la representació de la superfície terrestre, a escala totalment o parcialment, damunt una superfície plana de paper, plàstic, etc. L'elaboració dels mapes és objecte de la cartografia. Els cartògrafs més famosos de l'antiga corona d'Aragó foren els mallorquins i jueus Abraham Cresques (1381) i, sobretot, el seu fill Jafudà, que morí a la cort de Barcelona l'any 1410.

El **mapamundi** és el que representa la superfície total de la terra.

Un "**mapa mut**" és el que no porta escrits els noms de les localitats, ni d'altres accidents geogràfics. Serveix primordialment per a fer exercicis a les aules de geografia.

"Deixar la cara com un **mapa**". Apallissar algú causant-li ferides a la cara.

El mapa més antic que es conserva de la ciutat de Palma és de l'any 1644, i el va delinear el matemàtic i prevere Antoni Garau. La col·lecció de mapes més antiga dels pobles de Mallorca fou obra de Jeroni Boix de Berard i Solà (1742-1795), com a complement del llibre *Viaje a las Villas de Mallorca*.

Cançó

Anaven cap a la Trapa
i no la podien trobar;
per sort veren un mapa,
que no el pogueren mirar,
perquè tot ell estava,
arruat i a mig cremar.

Pista

Aquest **mapa**, indicatiu d'activitats cicloturístiques, es troba situat a prop d'una surgència emblemàtica del nostre terme municipal. Les estaques que aguanten la seva estructura segur que reben la humitat dels sobrants d'aquest qànat. Com es pot veure a la foto, està fet malbé per l'actitud incívica d'algú que es va entretenir a esqueixar-lo.

També s'hauria de pegar una bona estirada d'orelles a la conselleria corresponent, perquè s'ha passat per allà on no dic, la llei de normalització lingüística a l'hora d'imprimir aquests mapes.

Solució del mes passat

Aquells cinc nierons protagonistes a *Es Saig* anterior estan situats damunt la finestra de la sala-graner de Can Bodegó, del carrer dels Cavallers.

Miquel Fiolet

Mallorca Prix 2009

El passat dissabte 16 de maig un equip de joves d'Algaida va participar a la semifinal del Mallorca Prix 2009, juntament amb els equips de Montuïri, Vilafranca i Petra. L'equip d'Algaida va quedar guanyador de la semifinal i per aquest motiu el proper dissabte dia 20 de juny jugaran la final.

Festa del llibre

Amb motiu de la festa del llibre, el passat diumenge 17 de maig, es va organitzar la venda de llibres en català a càrrec de la delegació a Algaida de l'Obra Cultural Balear i venda de llibres editats per l'Ajuntament. També s'organitzà un contacontes sobre el llibre *Ramon Llull i la muntanya màgica*, a càrrec de Catalina Sales, per a nins i nines a partir de 6 anys.

Agermanament

El dimarts dia 12 de maig va tenir lloc a la Casa de la Vila una reunió informativa entre l'Ajuntament i el Fons Mallorquí de Solidaritat amb les diferents associacions i entitats del municipi per parlar del projecte d'agermanament del municipi d'Algaida amb el municipi de Ciudad Antigua a Nicaragua i per crear una comissió de seguiment amb components de les diferents associacions.

Festival de teresetes

Dins el marc de l'11è Festival Internacional de Teresetes de Mallorca, espectacle de teresetes de fil: Circ en els fils a càrrec de la companyia Victor Antonov de Rússia.

Ruta lul·liana

L'Associació Cultural Puig de Randa va organitzar una visita guiada: Ruta Lul·liana al puig de Randa.

Presentacions de llibres

El Director General de Consum, Diego González, va presentar la guia de consum responsable dins l'àmbit de l'economia familiar.

L'altra presentació fou del llibre *Hem d'enganyar el dimoni. Fantasia còmica i literatura de tradició oral* de Gabriel Janer Manila. El llibre fou presentat per l'autor i per Felip Munar i Munar.

Partit entre fadrins i casats

El passat dia 1 de maig, es varen organitzar algunes activitats esportives: el torneig de futbol 3x3 damunt gespa per a infants entre 6 i 15 anys i el partit de futbol entre fadrins i casats. (Com podeu veure, a falta de fadrins per jugar, alguns casats varen haver de passar a l'equip contrari).

(I)

El darrer «parte», l'ú d'abril,
segons notícies puntuals:
les tropes nazionals,
Pepé+PsoE, ben servil;
junts, heu vist cosa més vil,
ja han ocupat Euskadi.
Que la verge de Lluc faci,
que els espanyols de trinxeres,
perdin aviat les darreres,
illes del Mediterrani.

(II)

Després de les eleccions,
na Rosita se'n va a Europa;
la cap de tota la tropa
pepera, a donar lliçons,
d'autoodi als milions,
d'europèus de per allà,
que l'hauran de suportar;
ella, que de tot Valldemossa,
fou la primera mossa,
que sols parlava castellà.

(III)

El dos de maig, sempre és festa
a Madrid, però enguany més,
després que el Barça hi fes,
amb futbol una conquesta,
per demostrar a la resta
del món, qui són els artistes:
els culés barcelonistes,
del 2 a 6 al Bernabeu.
Fou com una coça en el lleu,
als desgraciats...madridistes.

(IV)

Del partit per televisió,
entre el Bilbao i el Barça,
recordarem més la farsa,
de la gran manipulació,
de l'himne aquell del Borbó,
que el resultat del partit.
En el fons fou divertit,
que televisió espanyola,
ressucitàs la gramola,
del franquisme... més eixerit.

F.T.

El racó de la glosa

LES OBRES DE RANDA

Les obres d'empedrat dels voltants de la Font de Randa ja fa mesos que duren i, com en la majoria d'obra pública, hi ha opinions disperses sobre els resultats que a hores d'ara ja es poden observar.

Hi ha gent que creu que l'obra d'empedrat d'aquell indret està quedant bé, i així ho manifesten. D'altres opinen el mateix, davant les autoritats, però darrere se'n foten. I una part de la població de Randa opina que allò és un atemptat al bon gust, sobretot el tram entre el portell de Son Gener i la cantonada de ca l'amo en Pep Carter, on hi ha aquelles "muntanyetes" vora la canaleta de la Font.

Diuen que l'arquitecte autor del projecte considerava, amb bon criteri, que seria impossible actualment reproduir en aquell tram, l'empedrat original de la part alta del carrer de la Font; perquè són pedres extreïdes de les pedreres d'Albenya o d'Es Coconar, que fa molts anys que estan en desús; ni tampoc queden manobres capaços de fer aquesta

feina. Ara bé, el model de pedra nou és discutible que sia el més idoni, perquè el tram ja executat demostra que el trespol és molt embrutadís; comparable a l'enrajolat de la Plaça d'Algaida i les "muntanyetes" (foto de la dreta) vora la sèquia, són d'una modernitat incomprensible per a ments poc avesades a tal innovació. Si fos per impedir que els cotxes s'acostassin massa a la sèquia, a l'hora d'aparcar, per ventura s'entendria; però com que aquell tram serà de vianants, a excepció dels residents i a més amb tres tipus diferents d'escaló, la cosa queda com un caprici que ningú no s'ha esforçat a explicar.

Per altra banda, els propietaris de l'habatge núm. 4 del carrer Església, quan foren informats que la voravia de davant ca seva havia de ser substituïda per un nou empedrat, com el de més amunt i que ha d'arribar fins a l'Església, han proposat que la voravia actual (foto de l'esquerra) sigui respectada, ja que també està feta amb pedres randines (tenen, a més, el suport de l'Associació per a la Revitalització dels Centres Antics, ARCA), i que el nou empedrat es faci a l'eixamplament

entre l'actual voravia i l'asfalt de la carretera. Ara els tècnics hauran de decidir quina de les dues opcions s'haurà d'executar.

Finalment, hi ha gent de Randa que demana que s'arregli l'empedrat primitiu, entre la Creu i la Font, allà on hi ha trossos mig esfondrats de quan hi passaven "safaris" de cotxes tot terreny 4x4, que ho feren malbé. Suposen que el pressupost deu donar per això i molt més, perquè només de repicar l'empedrat nou, les abans esmentades "muntanyetes", ja hi duen ocupades una mala fi d'hores.

Redacció d'Es Saig

VOLUNTARIAT LINGÜÍSTIC

Mig miler d'alumnes de centres de secundària de les Illes Balears participen en el programa de voluntaris lingüístics que impulsa el Servei d'Aprenentatge de Català de la Direcció General d'Administració, Ordenació i Inspecció Educatives de la Conselleria d'Educació i Cultura.

Aquest programa que ha estat seleccionat per la Comissió Europea com una de les millors pràctiques per aprendre una llengua es basa en la creació de les anomenades parelles lingüístiques, formades per un/a catalanoparlant –que moltes vegades no ha nascut a les illes-, i un/a jove que acaba d'arribar i vol conèixer la llengua pròpia de la nostra Comunitat.

A les Illes Balears, aquest programa es va començar a implantar fa cinc anys a l'IES Berenguer d'Anoia. En l'actualitat ja s'ha estès a 18 centres de secundària de totes les Illes. Concretament, les actuacions del Servei són les següents:

Suport directe a centres d'infantil i primària, i secundària de les illes Balears

Elaboració de material didàctic adequat a l'alumnat nouvingut

MES DE MÚSICA A ALGAIDA

L'Associació de la **Banda de Música d'Algaida** ha organitzat, per cinquè any, el Mes de Música a Algaida amb els concerts que indicam a continuació. El patrocini del programa correspon a l'Ajuntament d'Algaida, el Consell de Mallorca i l'empresa Musicasa. Tots els concerts començaran a les 21 h.

Concert	Dia	Lloc
Recital de sa xofon a càrrec de Javier Bonet	Dissabte 6 de juny	Església d'Algaida
Concert de la Banda Jove i de la Banda de Música d'Algaida	Diumenge 14 de juny	Església d'Algaida
Concert de Martín i Soler Ensemble (octet de vent)	Diumenge 21 de juny	Església d'Algaida
Concert de Tuba Mirum Quartet	Diumenge 28 de juny	Sa Font de Pina

L'Associació també informa que el ball d'aferrat que cada any organitzava durant les festes de Nadal, enguany es durà a terme dia 22 de juliol, dins el programa de festes de Sant Jaume.

essai/essai

EN TONI DE SON INDIOT

En Toni *de Son Indiot* és la persona que en Xisco Mora va triar perquè sigui l'entrevistat d'aquest mes. De tots ben conegut, tant pel seu ésser desenfadat i de la broma, com per la seva època de temps enrere, que jugava de porter a l'equip del nostre poble.

Amb freqüència el veuen dins l'ambient algaidí i per tal motiu és el que diríem un d'aquells homes populars del poble i amb aquestes paraules començam l'entrevista.

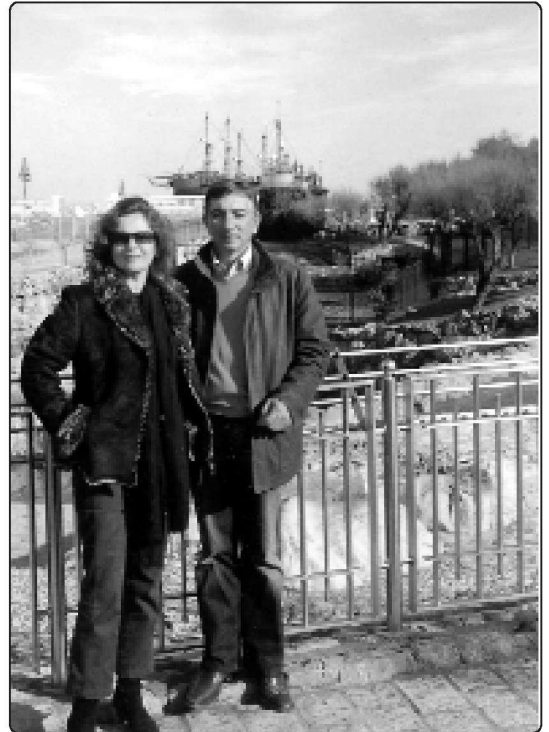
1.-Presentació.

Som en Toni Sastre Mulet. Vaig néixer a Algaida dia 27 de juliol de 1956. Som fill d'en Llorenç Sastre *de Son Indiot*, i de na Maria Mulet *de Son Llubí*. Tenc una germana 19 anys més jove que jo, na Cati Sastre. Em vaig casar amb n'Antònia Maria Oliver *Denla* o *Garrovera*, i tenim dues filles, na Maria Antònia i na Catalina Maria.

2.-Infància.

Vaig néixer a Son Indiot, allà vaig passar els primers anys de la meva vida. Els meus pares eren pagesos i per això, quan tenia devers sis anys, anàrem a viure a un hort a Son Ferriol i allà vaig fer la Primera Comunió. Després d'un parell d'anys vàrem tornar a viure a Algaida, però aquesta vegada a Son Coll. De Son Coll ens n'anàrem a Can Riera de Can Bon Dia, finalment tornàrem a Son Indiot. Sempre vàrem viure amb la meva padrina Catalina Ballester. Primer vaig anar a escola a les Escoles i després a s'Acadèmia. Record que visquéssim allà on visquéssim i tant si plovia com si feia vent hi havia d'anar amb bicicleta.

M'entretenia amb les coses de fora vila i amb els veïnats (Son Alegre i Ses Cases Noves). De totes maneres, de ben petit ja m'agradava el futbol i anar a caçar.

3.-Joventut.

A la meva joventut vaig seguir jugant a futbol, feia de porter, però jugava a Palma al CIDE, on quedava a dormir i estudiar tota la setmana. Venia els caps de setmana a Algaida i ens reuníem amb els amics al Frente (Cabaret) i al Salón Parroquial. Jugàvem a ping-pong, futbolí, miràvem la televisió. Quan tenia 18 anys vaig venir a jugar amb l'Algaida i més endavant encara vaig jugar amb el Porreres. Durant tot aquest temps també vaig haver de fer el Servei Militar a la Base Aèria de Son Sant Joan. Quan ja vaig tenir el carnet de conduir mon pare em deixava el seu Seat 600 i amb el amics anàvem als pobles del costat a lligar sense lligar res.

4.-Feines o ocupacions.

Quan tenia 14 o 15 anys, els dies que no hi havia escola feia de picapedrer; amb els *Mores*, de dia, i els vespres feia de cambrer a Cal Dimoni per guanyar quatre duros. Vaig trobar una feina de comercial de laca, vernissos i pintures i des de llavors sempre

he fet el mateix.

5.-Invent o avançament més important per a la humanitat.

Internet, que facilita molt les coses.

6.-Invent o avançament per a vós.

El comandament a distància.

7.-Persona o personatge que admireu:

Na Penélope Cruz.

8.-El fet passat durant la vostra vida que considereu més important per a la humanitat.

Qualsevol medicina en general, en particular la medicina cardíaca.

9.-De petit, què desitjàveu ser en ser gran?

Porter del Barça.

10.-Una il·lusió.

Per enguany... que el Barça guanyi la Copa, la lliga i la Champions, cosa que pot haver passat o no quan es publiqui *Es Saig* d'aquest mes.

11.-Mamballetes per a...

En Rafel Nadal, el tennista.

12.-Xiulets per a...

El terrorisme.

13.-Un racó d'Algaida

a) que us agradi: Castellitx.

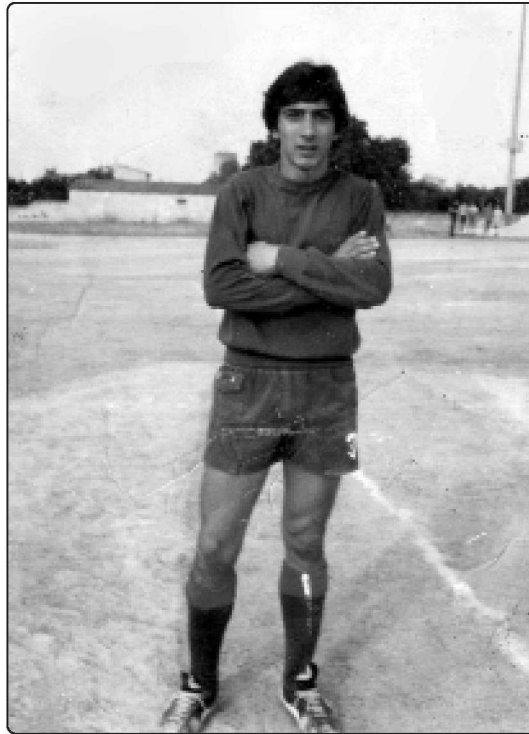
b) que no us agradi: Cap, m'agraden molt tots.

14.-Un algaidí o algaidina que hageu conegut i tengui la vostra admiració.

En Francesc Antich com a polític i n'Andreu Trobat com a esportista.

15.-Llegiu habitualment *Es Saig*?

Sí.

16.-Triau un entreteniment.

Anar a caçar amb cans eivissencs.

17.-Llibre o pel·lícula que us hagi agradat.

Pel·lícula: *Pulp Fiction* de Quentin Tarantino. Llibre: *Memorias de un reclamo*.

18.-Cantant i música que més us agradi.

Espanyol, en Joaquín Sabina i estranger els Rolling Stones o Led Zeppelin.

19.-Ciutat, monument o edifici que destacaríeu.

El Palau de Versalles a París.

20.-A qui us agradaria que féssim aquestes preguntes el mes que vé:

A en Jordi Oliver *bandereta*.

21.-Per acabar ens heu de fer una glosa.

Si per darrere Ses Vinyes
Passau estimats germans
Trobareu dos hortolans
Que fan gruixades ses ginyes

essai **essai**

Ens heu de fer una glosa

Ni pols, ni teranyines
Un fa fruita més tardana
I l'altre si no té pana
Primerenques i molt fines
Fa unes fruites divines
Que tothom n'hi demana.
Al·lotes si teniu gana
Veniu cap als hortets
Trobareu gènere a esplets
Bo, i així com Déu mana.
Sa fruita és ben sana
I si pel cas no agrada
Deixam tastar a sa parada
Tot es "43aqgènero" que tenim
Amb això no miram prim,
Som una gent molt preparada
Que tenim una feinada
De dret i de genollons
Tant té prebes com melons
Tot hi entra a sa tastada,
Tots dos anam a escarada
I no mos fa por sa feina
Tot va bé si ningú bada
I manejam una bona eina.

Toni, hem esperat a tancar l'entrevista dia 27 a les 23h. El motiu que ens movia era saber si el Barça havia guanyat la copa d'Europa com era el teu desig tal com ens has comentat, per tant, enhorabona! Perquè així ha estat per a tu i per a tots els barcelonistes. Gràcies, salut i sort.

Margalida Tomàs, *Fornereta*
Jerònia M. Vanrell, *de Can Rapinya*

Comentarem unes quantes notícies que recollia Es Saig de juny de l'any 89 (Núm. 102). Primerament hi trobam el record que dedicàvem al metge D. Joan Pizà, acabat de traspasar, al final d'una penosa malaltia i després de més de quaranta anys d'exercir la seva carrera al nostre poble amb una dedicació admirable. Un detall que certifica la bona memòria que va deixar entre nosaltres, i que encara perdura, és el fet que a la secció "Ens heu de fer una glosa", amb entrevistes a persones d'una certa edat, quan se'ls demana que assenyalin una persona que admiren, n'hi ha hagut unes quantes que s'han decantat per D. Joan, de qui destaquen el seu esperit de servei i la seva tasca de bon metge.

Curiosament la Xerradeta era la que en Joan Mulet va mantenir amb D. Sion Riera que durant uns deu anys (al final de la seva vida professional) va ser metge titular d'Algaida, coincidint amb D. Joan. L'excusa per a l'entrevista era per haver-li estat concedida la "Gran Cruz del Mérito Civil de Sanidad", un premi molt valuós que s'atorgava en casos molt especials. En el cas de D. Sion era per la seva labor investigadora en el camp de la tisiologia i les al·lèrgies. El nostre entrevistat tenia aleshores 95 anys, amb un cap ben clar, uns records ben vius i una entusiasta afició a la lectura.

Si un mestre ha passat per Algaida deixant un record i una tasca immillorable aquest és D. Alfonso. Per això un grup d'una quarantena d'algaidins, la majoria deixebles seus, es desplaçaren a València per retre-li un emocionant homenatge, a ell i a Da. Amparo. Trobam la crònica d'aquest homenatge amb els parlaments que li dedicaren en Miquel Munar i en Pep Manila. Hi podeu veure la foto del grup d'algaidins que els testimoniaren l'agraïment del poble.

Podríem recordar més coses d'aquest Saig: a la portada un dibuix de Carme Hermoso; els Racons (dels llibres, del cine, de la música, en aquest darrer cas amb les actuacions de la Banda Calderona i en Biel *Majoral*); una carta al director avisava que el grup d'Esplai es retirava de les seves tasques; en Miquel *Fiolet* contava la història de Son Coll Nou; trobam els Jutipiris, Es carrer ben net, Pina, Esports, Un Sord, El somriure s'extingeix, el Calaix i moltes més coses. I una foto dels quintos nascuts el 36 que es reuniren al voltant d'una taula. Per cert, ens demanam si s'ha perdut aquest costum de reunir-se les quintades, o és que no ens fan arribar les fotos.

Entram de ple a l'estiu de la mà del sol i de les altes temperatures, que van pitjant el mercuri dels termòmetres i van encaientint l'aigua de la mar, perquè els primers banyistes s'enduguin les primeres picades de grumers. Els nesprers i cirerers van plens, els sembrats ja són groguencs, els Baixos ja produeixen a les totes, aviat haurem de tondre les ovelles, ja es veuen Mobilettes pel poble... i les Festes d'Estiu de Pina ja són aquí.

Ja és perquè els programes de festes no els reparteixen els operaris de Correus, perquè a veure si se'n temen que a Pina tenim el CP 07220 i no és Algaida, ja que se veu que cartes de piners arriben a cases d'Algaida.

Seguint amb el tema de les festes i celebracions, cal dir que Pina té un carrer nou. El Carrer de Son Bou Gorreu ha estat inaugurat com a carrer. Així i tot, el bagatge que han deixat millor si no hi fos...

A més de la inauguració de Son Bou Gorreu, els piners hem rebut una estranya carta d'una pizzeria que es deu haver obert a Pina. Segons em comenten està situada a prop de la botiga nova. Seguirem informant però en Tomassini diu que no passa pena.

No sé si era per aquesta zona de Pina o per una altra, però tal vegada un sector de Pina va romandre amb els llums de carrer apagats durant tres dies. Si qualcú se n'adona, pot telefonar a l'Ajuntament ell mateix, no fa falta esperar a que "s'arregli tot sol". N'hi havia que comentaven que això devia ser perquè les rates es mengen els cables, però vista la mesura d'algunes rates que s'han vist pels voltants de Pina -de mida de porcells- ... dubtam que es conformin amb una mica de cable. Només els serviria com a aperitiu. S'ha desmentit aquesta opció i els llums ja estan encesos.

Passant a temes del COF, direm que a dia d'avui encara no s'ha feta, però hi ha convocada una reunió informativa el dia 31 de maig al camp de futbol de Es Figueral a on s'exposaran les activitats que es duen a terme durant l'any per part del COF i s'obrirà el termini d'inscripció per a nous membres. Hi ha més informació a la nostra pàgina web.

També val anunciar que el proper (a dia d'avui, quan escric aquestes línies) dia 28 de maig es farà un Cafè per la Llengua. Activitat que forma part de la campanya que organitza l'Obra Cultural Balear (Associació a la qual el COF està adherida), que té com a objectiu dinamitzar l'ús de la llengua catalana a les Illes Balears.

Per fer una mica de gola als possibles futurs COFers, direm que a la fi partirem de viatge. Han estat molts d'anys d'activitats i responsabilitats per intentar fer de Pina un poble encara més animat i amb més coses per fer. Per això trobàvem que ja era ben hora donar-nos una ditada de mel amb un viatge a Eivissa que tots els membres gaudírem el passat pont del primer de maig. D'aquest esdeveniment també hi ha informació i fotografies a la galeria de fotos de la web.

I parlarem sobre l'aula d'estudi. Primer direm que fa falta actualitzar i dur una mica

de manteniment als ordinadors que hi ha. Sinó realment només serveixen per treure'ls la pols i per fer guapo. I després també direm que l'Aula d'Estudi s'obre quan hi ha algú del COF que de manera voluntària pot anar a obrir-la. Els horaris que hi ha són orientatius i NINGÚ hi pot anar sense la presència d'algú del COF.

Ens trobam al mes de juny a unes setmanes de les nostres Festes d'Estiu, amb exàmens, feina, calor, i acabant d'enllestir el que seran aquestes Festes d'Estiu 2009.

Hi estau tots més que convidats i només esperam que totes les activitats siguin el màxim de completes i al gust de tots.

El programa suposam que l'Ajuntament us el farà arribar aviat (si ja no ho ha fet) i esperam veure-us a tots.

I per anticipar-vos una mica el que sabem a dia d'avui, vos deixam el que tendrem aquest any per al VII Rock'n Pina'09 i per a la verbena:

VII Rock'n Pina

Divendres, 3 de Juliol a les 23:30 h. al Camp de Futbol:

- Mariakada
- Whisky Facile
- Barrumbada
- Dinamo
- Alma Sonora

I a la **verbena**, el dissabte 4 de Juliol:

- Orquestra Oasis
- Tumbet de Solfa
- DJ Maria Patatilla

Vos desitjam unes bones Festes d'Estiu.

M E D A L L E S

Després de mesos i mesos de comentar-ho i garrotades i més garrotades fins que l'ullastre ja estava pelat, a la fi s'ha penalitzat el fet d'embrutar el nostre poble. 15.000? de multa a la empresa que va embrutar el Punt

Verd (se sap que l'empresa ha anat a l'Ajuntament i ha dit que no és seu). Mentrestant, el bagatge segueix allà...

G A R R O T A D E S

Trobam que es necessita vigilància a Sa Font o un parell de singlades a aquesta jove-nesa que hi fa de les seves: teulades rompudes, pintades, la tapadora dels comptadors arrabassades, i les piques fa olor a

pixat... També estaria bé posar-hi papereres...

PINA CF

El mes passat comentàvem la bona ratxa del Pina en aquesta segona volta de temporada. Ratxa que s'ha romput una mica però que exceptuant el partit a Lloseta s'ha pogut veure un gran futbol i la evidència de la unió de l'equip i del seu equip tècnic. A dia d'avui encara falta celebrar el darrer partit de lliga contra el Can Pastilla i després es farà el sopar anual de socis i simpatitzants.

Els resultats d'aquest mes:

- Porreres 2 - 1 Pina CF
- Pina CF 2 - 3 Condor
- Llosetense B 7 - 2 Pina CF
- Pina CF 2 - 0 Escolar B
- Montaura 3 - 1 Pina CF

COF Pina

Fa 226 anys, -Avui us oferim dues notícies corresponents a l'any 1783. Volem que us fixeu en un detall: tota la correspondència oficial que arribava al nostre Ajuntament ja era en castellà, però els llibres d'actes seguien redactant-se en català, un català molt correcte. La primera notícia es refereix a la mestra de nines. Es fa constar que “en esta Vila al present no es troba mestra de Miñones” i s'acorda “que nombren i alagexen per mestre de Miñones a Francisca Torrens filla de Barthomeu ab lo salari de deu lliures cada any”; les seves obligacions eren “enseñar a las miñonas la doctrina Christiana, el Sant Tamor a Déu, i los traballs mecànichs com és de cosir et alias i axí mateix acompanyar-les ala Isglésia los dias de treball para ohir Missa i cuidar-se de que estigan en la matexa ab la desència corresponent, i los Diumenges i festes assistir a las funcions de la Isglésia com són vespres, la Doctrina, Via Sacra, i prossasons i cuidar estas...”.

L'altra notícia fa referència al forner: hi havia queixes contra el forner Jaume Sallenchs, que no complia les seves obligacions; per substituir-lo, “Jordi Amengual àlias Blanch fill de Bernat se obliga a tenir pa per vèndrer a tots los qui an demanaran sian de la Vila, Passatjers i soldats, i cas tinga falta de esto se obliga pagar per cada vegada que en faltará deu sous de propis, i sarà de la obligació de dits Regidors avisar-lo un dia antes cas fos que hage de venir tropa de soldats crescuda, i se obliga a tot esto si la Vila li fa contribució de tres lliures al any, i consedir-li franquesa de alocaments i anbragament...”. S'accepten les condicions i s'acorda “que el referit Jordi Amangual sia al Provahidor de pa de esta Vila, Pasetjers, i tropa segons està dit i se li consadaix franquesa de alocament i anbragaments i se li donará las tres lliures al any”.

En aquest text trobam el castellanisme “alocament” (alojamiento) que hauria de ser allotjament; més estranya és la paraula “anbragament”; segurament el correcte seria embragament i entre els significats del verb embragar l'Alcover-Moll recull el de “tapar les encletxes de la boca del forn que no és fort, amb fang preparat amb cendra o terra”. Suposam que el document es refereix a aquesta acció; el que no sabríem dir-vos és la importància que tenia com per fer-ho constar en el contracte.

Resulta estrany que es parli d'un forner com si fos l'únic de la vila: o bé és que era l'únic que es comprometia a unes obligacions oficials o bé -cosa molt possible- és que molta gent devia elaborar i coure el seu pa a casa seva.

Pere Mulet

EN GASPAR RIERA, PINTOR

La seva biografia ens diu que va néixer l'any 1922 a d'alt d'una muntanya: Sa Mola de Planícia, on els seus pares hi feien carbó, un poc més enllà. La seva vida comença a Estellencs, situat a les faltes del Puig de Galatzó, i tenint enfront, la mar immensa, quasi sempre blava.

Vaig tenir l'avinentesa de poder-lo conèixer, amb motiu d'una visita a una exposició seva. Un cop haver admirat les seves obres, m'hi vaig acostar i li

vaig donar l'enhorabona, de bon gust, hem donà les gràcies, amb el seu aspecte feréstec, quasi grotesc -uns peculiars llargs cabells i barbes en tenien la culpa-.

Fou l'única vegada que ens vérem, malauradament no ens tornarem veure més. Cal dir, de totes maneres, que cada cop que he gaudit dels paisatges que ell va pintar, sempre hi ha hagut un record per a ell.

Vaig encetar-li la conversa comentant-li que haver nascut en un entorn tan bonic, això d'ésser pintor, li resultava més fàcil. Em respongué, de manera eixerida, que tal vegada sí, però que no tothom era pintor.

Després comentarem alguns dels paisatges, i a un d'ells me'n record que em va corregir la meua errada, i a més em digué que ja feia alguns anys, s'havia produït un accident aeri- es tractava d'uns penyals de la Serra d'Alfàbia.

La seva bohèmia quedà palesa, quan em va comentar que disposava de tots i cada un dels horaris de transport públic que li permetien portar-lo a qualsevol racó. Quina imatge més poètica veure'l baixar de l'autocar amb el seu cavallet i els estris de feina. Fou un enamorat de l'interior de Mallorca, aquest paisatge que es domina des del Puig de Randa, això sí, un paisatge sempre obrat pels pagesos-sembrants, conreus i els rostolls de l'estiu, vora les garbes fetes, tot esmaltat amb aquella ullada ingènua, quasi naïf dels seus quadres.

De sobte, l'any 1993 ens deixà als 71 anys d'edat. Però n'estic segur que a les matines de gener i febrer, plenes de rou, boira i un fred que fa tremolar els ossos; sullà assegut, amagat, sense que ningú el vegi, amb els seus cabells i barba disbarats, la pipa als llavis, un gruixat tresquarts abrigant-lo. Allà es troba aglapint la saba de l'esperit dels nostres camps que la naturalesa ha congriat, i els pagesos hi treuen els fruits, ah! I quan a l'alba sortís tímidament el solellet la imatge llunyana del seu puig de Galatzó estimat, -com solia ésser present a moltes de les seves pintures, agombolant la seva vila nativa.

Mateu Oliver

essai

essai

Comunicat del GOB

L'ASSOCIACIÓ ECOLOGISTA DE LES BALEARS
C/Manuel Sanchís Guarnier, 10
07004 PALMA (ILLES BALEARS)
Tel.: 971 49 60 60 Fax: 971 496078

info@gobmallorca.com
web: www.gobmallorca.com

Nota informativa
28 de maig de 2009

Per una Mallorca sense corrupció, per una Mallorca més protegida, per una Mallorca sense transgènics, per una Mallorca amb més transport públic, per la dignitat política, pel compliment dels compromisos assumits...

Divendres dia 12 de juny: festa Som-hi per Mallorca!

El GOB organitza una festa reivindicativa amb música, activitats, audiovisual...

El proper divendres 12 de juny, Ses Voltes acollirà la festa **Som-hi per Mallorca!** que pretén ser una gran convidada i ajuntar gent, artistes, música, audiovisuals, fireta ecosocial, etc... **per reclamar un canvi real i definitiu a l'hora de plantejar el futur de Mallorca.**

La festa consistirà en:

Fireta ecosocial: fira d'alimentació ecològica i moviments socials amb menjar, informació, propostes i reivindicacions per una Mallorca més sostenible

Gimcana dels Grups Infantil i Juvenil del GOB

Campanya Alternativa Pamboli de Joves del GOB: pamboliada

Exposició de cartells dels 35 anys del GOB.

Exposició interactiva "Mapa de conflictes ambientals" del GOB

Concert per la protecció del territori i contra la corrupció: amb MATEU XURÍ, XIMBOMBA ATÒMICA, RIKI LÓPEZ, TIU, ROCK AND PRESS & LLORENÇ SANTAMARIA, I LA COL·LABORACIÓ ESPECIAL DE LA TERREMOTO DE ALCORCÓN, NEUS TORRES I L'EQUIP DE GABINET DE CRISI...

De les 19 a 24h a Ses Voltes

Els actes de la festa començaran a les 19 h de l'horabaixa i s'allargaran fins a les 12 de la nit.

Un munt de persones i artistes participen de forma altruista en l'organització. D'altra banda, dotzenes de persones participaran de forma voluntària en aquesta festa que significarà, una vegada més, fer sentir la nostra veu per **demanar més per Mallorca, perquè**

Mallorca s'ho mereix i ho necessita.

El perquè de la festa

En aquests dos darrers anys hem vist com els jutjats tenien una intensa activitat vinculada als casos de corrupció, malversació, prevaricació.... Hem vist uns governs (balear i insular) que han impulsat mesures importants en matèria de protecció del territori, però que alhora, justificant-se en el context econòmic i polític, ha impulsat mesures que s'allunyaven dels seus compromisos inicials: Son Espases, decret Carbonero, decret Nadal, revisió del Pla de Carreteres, revisió del Pla Territorial de Mallorca, etc.

Per tot això, hi ha moltes coses que encara ens preocupen, perquè no acabam de veure el canvi que Mallorca necessita. Ara precisament, que la crisi econòmica i la de la corrupció, que ara aflora, esdevenen una oportunitat per aquest canvi, feim aquesta festa i **reclamam aquest gir que ha de ser definitiu cap a una societat més sostenible, reclamam els compliment dels compromisos assumits i que es tirin endavant les polítiques que han de marcar definitivament el canvi.**

Perquè Mallorca necessita veure un canvi real i efectiu cap a una altra manera de fer les coses, el GOB demana més.

Per una Mallorca sense corrupció, per una Mallorca més protegida, que prioritzi els valors naturals, històrics i paisatgístics que pot oferir, per una Mallorca sense transgènics, per una agricultura local i ecològica, per una Mallorca amb més transport públic, per la dignitat política i pel rigor en el compliment dels compromisos assumits.

Per tot això: **Som-hi per Mallorca!**

Fa poc, vaig llegir un article, referent a un país relativament poc conegut, que forma part dels anomenats Països Bàltics. Es tracta d'Estònia, un indret carregat d'estructures geològiques que es podrien considerar astronòmiques: els cràters.

Aquests elements tenen una història molt curiosa, ja que es té constància de la seva existència des de fa molts anys, però sempre s'havia pensat que eren fruit d'una activitat volcànica. D'aquesta manera, tant els cràters de la Terra com els que veim a la Lluna, els catalogaven com a simples cràters de volcans.

Així i tot, un científic anomenat Eugene M. Shoemaker, estudiant el cràter d'Arizona, va demostrar que aquest es va produir per l'impacte d'un meteorit. No obstant això, molt pocs científics varen donar suport a aquesta idea, ja que negaven que del cel en podien caure pedres. Però el treball de Shoemaker va obrir la porta a una nova branca de la geologia: l'estudi dels cràters d'impacte.

Doncs, com s'ha dit unes línies abans, Estònia posseeix la major concentració de cràters d'impacte del món, ja que als voltants de Kärđla, la capital de l'illa estona de Hiiu-maa, es pot observar el que semblen ser les restes del cràter d'un meteorit que hi va caure fa milions d'anys. Un altre, que curiosament és el major cràter d'Estònia (Neugrund), es localitza en les proximitats de l'illa d'Osmussaar. I un dels més recents és el cràter Kaali, el qual surt a la imatge, tot i que sembla més petit del que és. Es veu clarament que s'ha convertit en un petit llac.

L'any 1937, Ivan Reinvald va recollir fragments de ferro meteorític procedent d'alguns dels cràters abans citats. L'anàlisi dels fragments va demostrar que el meteorit impactat en aquell lloc pertanyia al

tipus de meteorit més freqüent, octaedrita amb un contingut de ferro i níquel.

Entre els anys 1955 i 1980, un altre investigador, anomenat Ago Aaloe, va estudiar a fons el cràter de la imatge, el Kaali, i va concloure que, gràcies a la seva estructura i distribució de les restes de l'impacte, aquest pesava en el moment del xoc entre 20 i 80 tones, i va caure des del nord-est amb un angle de 45 graus. S'ha calculat que en el moment de l'impacte, la seva velocitat era d'uns 10 a 20 quilòmetres per segon! Anava com una bala!! El més curiós és que el meteorit encara és allà, incrustat, tot i que no es pot veure perquè el tapa l'aigua embassada, com si fos un llac, i de fet, aquest indret es coneix també com el Llac Kaali.

Ara que tenim l'estiu "voltant cantó", qui s'apunta a un viatge en aquest país per, entre altre coses, anar a veure cràters?

G.S

LES ABELLES DE MEL

En aquesta ocasió en *Es Saig* xerrarem de les abelles i, concretament, de la que comunament anomenam l'abella de mel. Aquestes abelles de mel s'anomenen mel·líferes i són de la família de les Apis i de l'ordre dels Himenòpters. Estan emparentades amb les vespes i les formigues. Viuen en rusc i s'alimenten del nèctar de les flors, a partir del qual elaboren la mel. També recol·lecten pol·len, destinat a la producció d'aliment per a les larves.

Existeixen prop de 16.000 espècies conegudes d'abelles, i s'estima que existeixen al voltant de 30.000 espècies en total. Les abelles poden ser solitàries o viure en grans comunitats de diversos tipus. L'abella mel·lífera o abella de mel, abella social, productora de mel, és reconeguda com l'insecte més valuós des del punt de vista econòmic. Aquesta reputació es deu en part que produeix mel i cera d'abelles, però la principal utilitat de l'abella mel·lífera és el seu paper en la pol·linització dels cultius de fruites, hortalisses i vegetals farratgers, així com plantes no conreades que impedeixen l'erosió del sòl, en fixar-s'hi i impedir que sigui arrossegat als oceans.

L'abella mel·lífera és un insecte social que només pot sobreviure com a membre d'una comunitat, anomenada colònia, niu o rusc. La comunitat de les abelles mel·líferes està composta per tres formes diferents, la reina (femella), l'abellot (mascle) i les obreres (femelles estèrils). Aquestes castes estan associades a diferents funcions en la colònia; cadascuna posseeix els seus propis instints especials respecte a les necessitats de la comunitat.

La reina és l'única femella sexualment productiva de la comunitat i, per tant, la mare de tots els abellots, obreres i futures reines. La seva capacitat per a posar ous és sorprenent; la producció diària generalment supera els 1.500 ous, el pes total dels quals és equivalent al pes del cos de la reina. El seu aliment és gairebé exclusivament una secreció, anomenada gelea reial, que es produeixen en unes glàndules de les abelles obreres. La vida d'una reina és d'un a tres

anys.

Les abelles obreres superen sempre en nombre, amb gran diferència, els abellots. A la primavera, en una colònia de la zona temperada del món com la nostra, el nombre d'obreres varia entre 8.000 i 15.000 i, al començament de l'estiu, pot arribar a ser superior a 80.000. Encara que manquen de la capacitat d'aparellar-se i reproduir-se, les obreres segreguen cera, construeixen les bresques, recullen nèctar, pol·len i aigua, transformen el nèctar en mel, netegen el rusc i, en cas de necessitat, defensen la reina.

L'abellot manca d'agulló i de defensa alguna; no té cistell per al pol·len ni glàndules productores de cera, i no pot segregar gelea reial. La seva única funció és aparellar-se amb les noves reines. Una vegada consumat l'aparellament, que sempre té lloc durant el vol a cel obert, l'abellot mor de forma immediata.

L'apicultura és la cria d'abelles, si analitzem etimològicament l'apicultura podem observar que la paraula prové del llatí Apis (abella) i Cultura (cultiu), és a dir, la ciència que es dedica al cultiu de les abelles o a la cria de les abelles, ja que es tracta d'animals; generalment, per a l'obtenció de mel i d'altres productes apícoles, encara que a vegades l'objectiu pot ser la fecundació de conreus.

Avui hem xerrat de les abelles i com són, però seguirem amb les abelles i els seus productes en següents publicacions.

Gil Garau Jaume

NEVA

Neva sobre els ullastres,
les fulles esdevenen culleretes
que s'emplenen de glaç.
Dibuixa la nevada
línies paral·leles
als solcs del conradís.
Artitzades, les branques
guerxes dels ametllers
vesteixen els seus braços
amb llargs guants blancs.
Ni que sigui amb neu
cor meu: Recorda!
¿Què em negues tu de mi
si ets tu qui amb volves parles?
(D'Abelles i Oblit)

Ulls de bauma
volto sol pel barranc
del no-res.

Separat,
sóc l'arrel que s'afona
dins del cel.

Així em dol
la distància
en la tendror de l'ànima.

Remor d'àlbers
al fons de les pupil·les,
estranyesa.

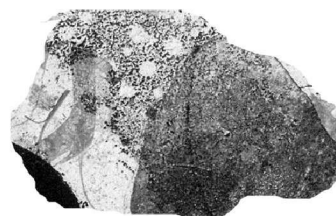
Sóc la rama
a la riba esvaïda
del meu riu.

El collverd
somia en un delta
d'aigua i llims.
(De La verdor i l'absent)

LA MORT

En els pulmons de la boira
la mort me'l mirà a frec,
i el cor que no vol morir.
Amor i dolor debaten;
al punt que la mort l'estira,
de la camisa la màniga li romp.

Ànima i alè contra sofriment combaten.

Oblit. I ara fa poc, el 2008, *La verdor i l'absent*, publicat a Lleida per Pagès editors. Aquests són tres llibres de poesia unitaris. Entremig, hi ha *Interval* que és un llibre de l'any 1996 que neix a partir d'un premi que em varen donar a la Fundació Miró per un projecte creatiu: representava la idea de fer un llibre a l'antiga, amb tipografia antiga, amb 3 gravats i 10 poemes; és pràcticament un llibre fet a mà, amb una tirada molt limitada, de només 30 exemplars. Va ser una col·laboració amb en Pep Sitjar, quan tenia encara l'Antiga Impremta Soler de Palma. També he fet una exposició de fotografies submarines fetes amb una càmera d'aquestes rebutjables (d'un sol ús, llavors la tires), amb una història feta a partir d'un poema que es diu *La llum fa l'ull*, que és un somni, i així neix el llibre *Espais* que és el catàleg de l'exposició, editat pel galerista Ferran Cano l'any 1995. Havia de tenir un pròleg de Blai Bonet, però problemes de salut de la seva mare ho varen impedir.

- Per fer aquestes fotos t'havies de submergir...

Fins a sis o set metres, a pulmó lliure. Jo som nedador des de molt petit, m'encanta l'aigua. És un tema recurrent a tots els meus llibres, l'aigua. Per fer les fotos, me n'anava per la costa mallorquina, per Banyalbufar, i també per la Cerdanya, a Lleida, on passava els estius, a ca uns amics... De fotografia artística, no he publicat res més. El meu camp és el gravat, i un poc l'escultura. De gravats, n'he fet exposicions a Campos, Inca, Calvià, Palma... A Algaida, no. Però des de l'arribada dels meus dos fills, en Blai i na Lídia, la plàstica ha quedat un poc arraconada. Són molt petits, na Lídia encara no té un any, ens donen molta feina i no tinc temps per fer creació plàstica,

només puc dedicar-me a la docència. Això sí, escric.

- Parlem del teu darrer llibre, *La verdor i l'absent*.

La verdor és el paisatge de l'Ebre. És un llibre d'enyorança, fet des de les Cases d'Alcanar a l'estiu, quan hi anam amb els pares. L'he escrit després, quan torno a Algaida, sempre amb la mirada sobre els anys de la infància i de la preadolescència. Al Delta de l'Ebre, el meu pare hi té camps d'arròs, i jo d'infant hi anava a jugar amb les granotes i els rodallits, que són unes libèl·lules, i tots els animalons. Al llibre també hi surten els parrals i els tarongerars, el paisatge de la Ribera de l'Ebre. És un intent de recuperació lèxica de les paraules que jo recordo d'allà i que són ben vives. És la nostàlgia del paisatge, d'aquell lloc, d'aquelles accions que tu fas de petit: agafes una sargantana dins la mà i notes la seva fredor, que ha perdut la cua i que s'està movent... El naixement del meu fill em provoca un retrocés cap als anys de la infantesa. I sobretot el tema del riu, és un tema que sempre surt als meus llibres, com un mirall que reflecteix el paisatge exterior i també el paisatge que tu portes dins. El riu és l'etern esdevenir, tot passa i tot és evolució. L'absència a què fa referència el llibre són també els primers amors, els primers compromisos, la lluita per créixer... L'absent és sobretot, quan jo ara hi torno, tot el que ja no hi és. Per exemple, quan el sol es ponia, començava un concert de granotes impressionant. Ara, hi vas i trobes un silenci absolut. Els pesticides, uns crancs invasors que han vingut de no sé on, una sèrie de transformacions que fan que el lloc on jo havia estat de petit hagi canviat, hi ha moltes coses que ja no hi són. Però les seves imatges encara són dins de

mi, igual que el riu. El riu em recorre, és com la vida, és un deixar-se anar. Quan vaig allà, sempre m'he d'acostar al riu.

- Parlant de lèxic, hi trobes semblances entre el tortosí i el mallorquí?

Sí, moltes. Jo em vaig enamorar de Mallorca perquè sobretot em sentia com a casa. Sentia una parla molt diferent de la de Barcelona, i molt més propera al meu dialecte tortosí, tant per la pronúncia, com pel lèxic. Les paraules que has posat al principi de l'escrit són ben vives aquí i allà. Al llibre vaig incloure també tres prosas poètiques, poesia sense mètrica. Per mi la forma és molt important, sense recórrer a cap estructura. Si el primer vers que m'ha vengut al cap, el que jo anomeno el vers donat, té set síl·labes, doncs intento que tot el poema tenguí set síl·labes. També m'agrada molt la poesia japonesa antiga, i la xinesa. De vegades treballa amb els haikús: tres versos de cinc, set i cinc síl·labes. Amb el mínim de paraules, expressar el màxim de sentit.

- Tornem al riu. El transvasament, ja és història?

Allà el transvasament es vivia amb molta d'angoixa, i encara s'hi viu. Tard o d'hora, canvia el signe polític i l'acaben fent. Ja han començat amb petits transvasaments, ja hi ha una canonada cap a Tarragona. Ara, quan hi havia la sequera, volien fer una altra canonada cap a Barcelona. La gent d'allà sabem que el Delta necessita un mínim d'aigua, i que si aquest mínim no arriba, el Delta desapareix. Després, hi ha el problema que la mar està pujant. Fins a Amposta, per ventura tretze o catorze quilòmetres terra

endins, l'aigua del riu ja és salada. Si comencen a xuclar aigua del riu, afavoriran que l'aigua del mar encara entri més.

- Un altre bot, i tornam als llibres. Per què els signes de formes diferents, Ricard Pinyol, Ricard M. Pinyol o Ricard Martínez Pinyol?

No ho sé. Deu ser un problema d'identitat. De menut, a l'escola els companys em deien Pinyol, de Martínez n'hi havia molts i quedava com més castellà. Llavors, quan vaig adoptar de nom artístic Ricard M. Pinyol, em deien Ricard Maria, i no m'agradava. Em vaig decidir per Ricard Pinyol. Però ara, amb l'edició d'aquest llibre, que el volia dedicar als meus pares, no podia obviar el Martínez del meu pare, i així ha sortit.

- Al disc *Ensems*, Joan Valent posa música a un poema teu, *La mort*. Com va ser això?

Un dia en Blai Bonet em va dir: "Hi ha un músic a Algaida que has de conèixer". I és ell, Blai Bonet, qui ens posa en contacte. Ens coneguèrem, connectàrem i cada

dia sopàvem plegats. Era l'època en què en Joan vivia al carrer de la Roca, ell encara no tenia cap disc publicat. És d'aquesta època quan es duu a terme el concert *Escapar del segle*, som a finals del segle XX, que, per iniciativa de Michael Douglas, es fa a l'Estaca. En Joan tria vuit o nou poetes, entre els quals hi ha en Miquel Cardell, n'Arnau Pons, hi som jo... Li passam uns poemes i ell hi posa la música. Aquell concert va ser emès per TVE, però no va quedar enregistrat en disc. Anys més tard, en Joan va recuperar el meu poema en el disc que tu has esmentat. Ara ja no ens veiem tant, perquè ell passa molt de temps fora de Mallorca, ens hem distanciat, però hi va haver un temps que érem molt amics.

- En quin llibre treballes ara?

Tinc un llibre de versos que s'està fent. Vaig fer un viatge al Japó, no fa gaire, quan em vaig casar, que el meu fill ja tenia un any. Ens vàrem regalar un viatge *guapo*, jo volia anar a Orient. Fruit d'aquest viatge, escric *El jardí de pedres*, un llibre de perfums, molt sensual, que encara no està acabat. Li falta gruix.

- Tu també has traduït al català el poeta brasiler Manoel de Barros.

Aquest poeta m'arriba a través d'una amiga brasilera, havíem estat parella, ella torna al Brasil i m'envia un llibre de Manoel de Barros, que em va deixar astorat. És un home del Matto Grosso, viu a la selva, a la zona on passa el riu més immens del món, l'Amazones. Sobre ell, Barros hi projecta la seva mirada de nin amb saviesa de gran i, és clar, connecto amb aquesta forma de poesia. Paral·lelament, el poeta tortosí Albert Roig, en un viatge al Brasil, entra a una llibreria i demana que li donin llibres del poeta més estrany que tinguin, i li donen en Barros. Sense saber-ho, resulta que tots dos el traduïem, sense conèixer prou el portuguès. Vàrem cercar altres persones que

cobriessin les nostres mancances i així va néixer aquesta antologia de Barros traduïda al català, que és la *Riba del Dessemblat*, publicat el 2005 per Lleonard Muntaner, Editor. Manoel de Barros, jo el recoman a tothom, ja té vora de 90 anys, i la seva poesia té una riquesa d'imatges que impressiona.

- I el paisatge d'Algaida, quin paper juga dins la teva poesia?

A *Abelles i Oblit*, el meu llibre anterior, hi ha molts de poemes escrits a Algaida. Per exemple, "Neva" comença dient: "Neva sobre els ullastres..."; el vaig escriure contemplant la nevada des de la finestra de casa. Visc a fora vila, al camí de Son Miquel Joan. En un moment que havia heretat uns diners, cercava una casa dins del poble per deixar el lloguer, però no trobava res que m'agradàs. Fins que ajuntant dues finquetes de fora vila vaig aconseguir la superfície mínima per fer-m'hi una casa, i allà estam. Des que vaig venir a Mallorca, sempre he viscut a Algaida. Me n'agrada la tranquil·litat, el paisatge... Al principi, amb una bicicleta de muntanya em ficava per tot arreu i descobria llocs encisadors. Les meves arrels són tortosines, però jo crec que jaestic ben empeltat de mallorquí i d'algaidí. Devuit anys són molts.

Sí, devuit anys són molts i van fent solc. La conversa amb en Ricard és com la seva poesia, desprèn una sensibilitat extrema, una musicalitat, que no sé si hauré estat capaç de traslladar de forma adequada al paper. A més, en Ricard ens regala la contemplació de l'obra gràfica que reproduïm a la portada. Esperem que els dimonions malignes que a vegades es passegen per les impremtes aquest mes facin vacances, i res no s'interposi entre nosaltres i la bellesa. Gràcies per tot. I ha estat un plaer, mestre.

Miquel Serra

RICARD MARTÍNEZ PINYOL

“Salobrars i miratges, / canals i encanyissats, / cultius, sèquies i erms, / i al revolt: l’invisible; / el pol·len i el vent, / la solitud dels ulls, / la verdor i l’absent”. Paraules, versos, que ens suggereixen un paisatge allunyat de la tòpica sequedat algaidina. Però que duen aquesta signatura: “Les Cases d’Alcanar – Algaida, 2005 – 2007”. Tenim un poeta entre nosaltres, i hem pensat que val la pena presentar-lo als lectors d’Es Saig: Ricard Martínez Pinyol (Tortosa, 1959).

- Com ha vingut a parar un tortosí a Mallorca, i més concretament a Algaida?

Vaig conèixer Algaida a través dels meus amics n’Elisenda Pipió, la ceramista, i en Julio León, artista plàstic. Em proposaren venir al Molí d’en Xina a fer un curs de gravat; era l’estiu de 1989, i el repetírem amb uns altres continguts el 1990. Llavors jo vivia a Barcelona, però el 1991 vaig decidir venir a Mallorca i muntar un taller de gravat amb en Julio, primer a Palma, i ara darrerament el tenim aquí, a nivell particular, al carrer del Sol d’Algaida. Jo tenia ganes de partir de Barcelona, hi havia fet el COU i els estudis universitaris, treballava de professor d’institut, però no hi veia futur. Els dos estius que havia estat aquí m’havia agradat molt l’illa, la gent, el parlar... Va ser venir i amb una setmana ho vaig trobar tot: un local, una casa de lloguer a Algaida, i ja duc 18 anys aquí.

- Tens dues llicenciatures...

Sí, primer vaig fer filologia catalana i després la llicenciatura en belles arts. Ara exerceixo de professor de

dibuix a un institut. Tant m’agrada la llengua com la plàstica, però per fer feina amb al·lots, tal com està ara l’ensenyament als instituts, m’he decantat pel dibuix. Amb l’arribada de tants immigrants, el català ho passa ben magre, i per això m’estimo més utilitzar el llenguatge universal de la plàstica. Només fa tres anys que vaig fer les oposicions de dibuix, les darreres que s’han convocat. Jo feia feina a l’Escola Superior de Disseny, i allà no es convocaven oposicions; feia substitucions, però una persona es va moure i jo em vaig quedar al carrer. M’acabava de néixer el meu primer fill, en Blai, i per això em vaig apuntar a professor d’institut. He estat dos anys al de Porreres, i ara estic a l’Institut Antoni Maura de Palma.

-Parlem de la teva obra literària i plàstica.

Dels meus llibres diguem-ne unitaris, el primer que considero important és *Les aigües secretes*, editat aquí a Mallorca per l’Editorial Moll el 1997. El 2006, també a Mallorca, a Leonard Muntaner, Editor, publico *Abelles i*

